

รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Administrative Process Model Affecting The Educational Quality Development in Basic Education Schools

พັນนา พัฒนาอุดมสินคำ¹ และ สุวรรณ นาคพนม²

Panwana Pathanaudomsinka¹ and Suwan Nakpanom²

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Ed.D. (Educational Administration) อาจารย์ สาขาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ตรวจสอบรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ประกอบไปด้วย ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนระดับเชี่ยวชาญ และครูผู้สอนระดับเชี่ยวชาญ ได้มาจากการ สุ่มแบบชั้นภูมิ กลุ่มที่ 2 ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนครูวิชาการโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 368 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มที่ 3 ใช้ตัวอย่างเหมือนกลุ่มที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของลิเคิร์ท ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.868 และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน การควบคุม การจัดทำงบประมาณการเงิน และการเสนอรายงานและประเมินผล 2) รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน ผลการวิเคราะห์รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ในแบบจำลองถือเป็นองค์ประกอบที่แท้จริงตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิเคราะห์พบว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนดเป็นเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการตรวจสอบรูปแบบกระบวนการบริหาร ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความถูกต้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ : กระบวนการบริหาร / การพัฒนาคุณภาพการศึกษา / สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน / รูปแบบ

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to examine the components of administrative process that would affect the educational quality development in basic education schools, 2) to create an administrative process model that would affect the educational quality development in basic education schools, and 3) to verify the administrative process model that would affect the educational quality development in basic education schools. The samples used in this study were divided into 3 groups: The first group comprised administrators who were involved with policy making and control of administration, expert school administrators and expert teachers obtained by stratified random sampling. The second group comprised school directors, deputies of school directors or acting persons, academic teachers, and head-teachers of learning strands in basic education schools under the Offices of Primary Education Service Areas. The samples of 368 people were obtained by multi-stage random sampling. The sample of the third group was the same as that of the first group. The tools used in this study were: 1) a structured interview guide, 2) a Likert's-like 5-rating scale questionnaire with the reliability value of 0.868, and 3) a questionnaire of opinion. Statistics used to analyze data were percentage, standard deviation and path analysis through Lisrel. The results revealed as follows: 1) The administrative process that affects the educational quality development consists of 10 factors, namely, planning, organizing, staffing, directing, stimulating, coordinating, controlling, budgeting, reporting and evaluating. 2) The administrative process model that affects the educational quality development was found that most of the observed variables had high-level mean scores with the standard deviations being so close. The results of analyzing the administrative process model which affects the educational quality development showed that the observed variables on the model are the real factors according to the conceptual framework of study. The results of analysis were found that the causal relationships determined by influential lines were statistically significant. 3) The results of verifying the administrative process model that affects the educational quality development were found by the experts that the created model was accurate, appropriate, feasible and useful.

Keywords : Administrative Process / Educational Quality Development / Basic Education Schools / Model

บทนำ

ในโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษามีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้น เพราะการศึกษา คือ การสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น แม้ว่าการศึกษาของไทยจะกว้างขวางขึ้นมาเป็นเวลานานพอสมควรและได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขมาตลอดแต่ผลการปฏิรูปการศึกษาครั้งแรก (พ.ศ. 2542-2551) ยังมีปัญหาต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) รายงานว่า มีปัญหาหลายด้าน คือ ปัญหา

ความไม่เสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษาปัญหาการพัฒนาคุณภาพในการจัดการการศึกษาและปัญหาการพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

สรุปได้ว่าประเทศไทยในปัจจุบันประสบวิกฤตการศึกษาหลายประการ ประการแรก ปัญหาความไม่เสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็กจะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่ามีครูอาจารย์ตามวุฒิน้อยกว่าทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยเฉลี่ยต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ในกรุงเทพฯและเมืองใหญ่ ประการที่สองในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ พบว่ายังไม่มีมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเป้าหมายรวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจาก

ทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552) ประการที่สาม ปัญหาการพัฒนาครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีปัญหาขาดแคลนครูอาจารย์ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และประการที่สี่ปัญหาการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาประเด็นปัญหาที่เร่งด่วนที่ต้องการแก้ไข คือ ปัญหาด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่ว่าพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของ คนไทย (Austin & Reynolds.1990) ; (Baskett & Miklos.1992) ; (Sergiovanni. 991) ได้ให้ความเห็นว่าบทบาทกระบวนการบริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการสร้างความสำเร็จและคุณภาพของโรงเรียน โรงเรียนที่ดีมีคุณภาพทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและคุณภาพที่สำคัญที่เข้าไปสู่การเป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพนั้น คือคุณภาพการบริหาร ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายข้อนี้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ออกแบบและจัดระบบการศึกษาทั้งระบบความคิดและระบบการบริหาร ซึ่งหมายรวมถึงการนำเอาทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปบริหารให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษาตามที่ระบบการศึกษาของประเทศต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมาก

ผลสำรวจในประเทศไทยโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาปี 2552 รายงานว่ามีสถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งการคิดวิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง คุณธรรมจริยธรรม คุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวม หรือโดยเฉลี่ยของทั้งประเทศเมื่อเทียบกับประเทศพัฒนาอุตสาหกรรม และประเทศส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะวัดโดยผลสัมฤทธิ์ในการสอบวิชาสำคัญของนักเรียน การประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้เป็น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552) ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปี พ.ศ. 2552 ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ อาทิผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 35 รวมทั้งการวัดผลสัมฤทธิ์ในการสอบระดับชาติในช่วงชั้น ป.6, ม.3 และ ม.6 โดยเฉลี่ยทั่วประเทศ พบว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยเฉพาะในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา รวมทั้งลดลงจาก

ปีก่อนๆ ในหลายกรณีด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษาและนโยบายของรัฐบาล ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

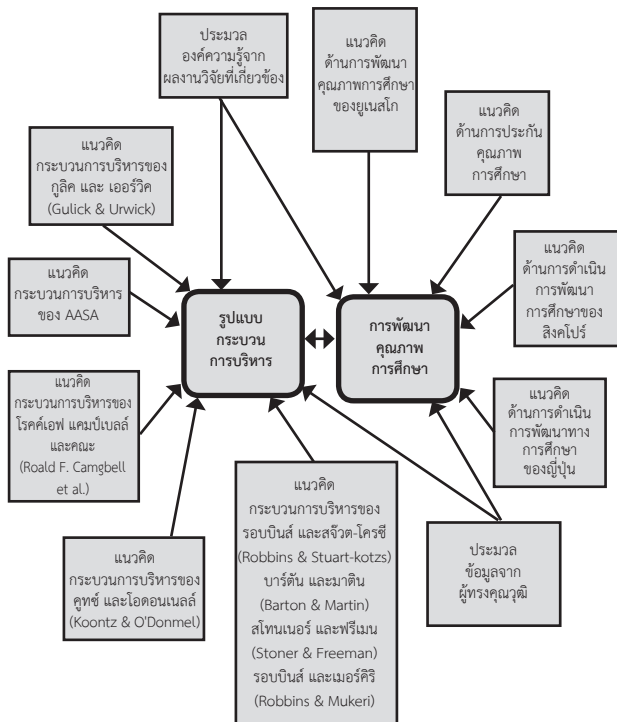
1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ตัวประกอบของกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำเสนอรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารในต่างประเทศ โดยใช้แนวคิดกระบวนการบริหารของกูลิค และเออร์วิค (Gulick & Urwick) แนวคิดกระบวนการบริหารของสมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (ASSA) แนวคิดกระบวนการบริหารของโรลด์เอฟ.แคมป์เบลล์ และคนอื่นๆ (Roald F. Campbell, et al.) แนวคิดกระบวนการบริหารของروبบินส์ และสจิวท-โคทซ์ (Robbins & Stuart-Kotze); บาร์ตัน และมาร์ติน (Barton & Martin); สโตนเนอร์และฟรีแมน (Stoner & Freeman); รอบบินส์และเมอร์คีย์ (Robbins & Mukeri) รอบบินส์และคอลลเทอร์ (Robbins & Caulter) ; กีบสัน, และคนอื่นๆ (Gibson, et al.) ; และ เบทแมนและสเนลล์ (Bateman & Snell) แนวคิดกระบวนการบริหารของคูทซ์ และโอดอนเนลล์ (Koontz & O'Donnell) แนวคิดด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของยูเนสโก แนวคิดด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และแนวคิดด้านการดำเนินการพัฒนาทางการศึกษา

ของต่างประเทศบางประเทศ นำมาเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบไปด้วย ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารของโรงเรียน จำนวน 183 คน ผู้บริหารที่เป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียนที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 40 คน และครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 157 คน รวมทั้งหมด 380 คน

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนครูวิชาการโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ทั้งในเขตตรวจราชการส่วน

กลางและเขตตรวจราชการที่ 1-18 ทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 45,881 คน จำนวน 4,171 โรงเรียน

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ประชากรเหมือนระยะที่ 1

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบไปด้วย ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารของโรงเรียน จำนวน 5 คน ผู้บริหารที่เป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียนที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รวม 15 คน ได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้ตำแหน่งงานเป็นชั้นภูมิ สุ่มบุคลากรในแต่ละชั้นภูมิชั้นภูมิละ 5 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างง่ายโดยการจับฉลาก

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ครูวิชาการโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งไม่น้อยกว่า 381 คน ได้จากการเปิดตารางกำหนดขนาดตัวอย่างเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดให้เขตตรวจราชการเป็นชั้น (Strata) ในแต่ละชั้นสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (Sampling Unit) สุ่มจังหวัดตัวอย่างเขตตรวจราชการละ 1 จังหวัด ได้ 19 จังหวัด

ขั้นที่ 2 เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นบุคลากรในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน

และประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดีมากทุกโรงเรียน บริบทในการบริหารในแต่ละโรงเรียนจึงไม่มีความแตกต่างกัน แต่เพื่อให้โรงเรียนตัวอย่างที่สุ่มมามีการกระจายทั่วจังหวัด ผู้วิจัย จึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบระบบ (Systematic Random Sampling) จังหวัดละ 6 โรงเรียน ได้โรงเรียนตัวอย่างจำนวน 114 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 จากโรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นที่ 2 ได้ตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 114 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน จำนวน 114 คน ครูวิชาการโรงเรียน จำนวน 114 คนจากนั้นสุ่มตัวอย่าง ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ในโรงเรียนตัวอย่างที่สุ่มได้ในขั้นตอนที่แล้ว โรงเรียน ละ 1 คนด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับฉลาก ได้ครู ตัวอย่าง จำนวน 114 คน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 456 คนซึ่งไม่น้อย กว่า 381 คน ตามที่กำหนดไว้ในเบื้องต้น

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบกระบวนการ บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ใช้ประชากรเหมือนระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ สรุปรวบรวมของกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับรูปแบบ กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบบสอบถามแบ่ง เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา และ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่าชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ท ซึ่งมีค่า ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 เพื่อประมวลตัวประกอบของ กระบวนการบริหารที่ส่งผล ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากแบบสอบถาม สรุปรูปแบบ (Model) ของการวิจัย

3. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปตรวจสอบยืนยันความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การนำไปใช้ประโยชน์ และ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะครอบคลุมของทั้งตัวประกอบและ รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอสัมภาษณ์

2. นำหนังสือที่ได้รับจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี พร้อมด้วยแบบสัมภาษณ์ไป สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบปฏิสัมพันธ์

3. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำหนังสือที่ได้รับจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี พร้อมด้วยแบบสอบถามส่งถึง สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

5. ผู้วิจัย ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่ม ตัวอย่างด้วยตนเอง และผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนแบบสอบถาม ทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยแนบซองผนึกดวงตราไปรษณียากร จำหน่ายของถึงผู้วิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดจำนวน 368 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.70

6. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏกาญจนบุรีถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเชิญสนทนากลุ่ม (Focus Group)

7. นำหนังสือที่ได้รับจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ไปเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเข้าร่วม สนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม โดย การแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 วิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นความสำคัญของ ตัวแปรกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3 วิเคราะห์รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Path Analysis) ด้วย โปรแกรมลิสเรล (Lisrel)

ระยะที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นโดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ระยะที่ 1 การหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยเทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

ระยะที่ 2 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยเทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.87

ระยะที่ 3 การหาคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยเทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การอำนวยการ 5) การกระตุ้นการทำงาน 6) การประสานงาน 7) การควบคุม 8) การจัดทำงบประมาณการเงิน 9) การเสนอรายงานและประเมินผล

2. รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกันและ ผลการวิเคราะห์รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิเคราะห์พบว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนดเป็นเส้นอิทธิพลตามที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยข้อ 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบ ในรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	Skewness	Kurtosis	ความหมาย
1. การวางแผน	4.35	0.45	-0.68	0.53	มาก
2. การจัดองค์การ	4.29	0.48	-0.53	1.70	มาก
3. การบริหารงานบุคคล	4.05	0.47	-0.06	0.34	มาก
4. การอำนวยการ	4.19	0.51	-0.26	0.43	มาก
5. การกระตุ้นการทำงาน	4.28	0.48	-0.47	1.81	มาก
6. การประสานงาน	4.22	0.49	-0.21	0.45	มาก
7. การควบคุม	4.19	0.49	-0.35	1.06	มาก
8. การจัดทำงบประมาณการเงิน	4.20	0.49	-0.51	0.89	มาก
9. การเสนอรายงานและประเมินผล	4.26	0.47	-0.38	1.40	มาก
รวม	4.23	0.48	-0.38	0.96	มาก

3. ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ทั้ง 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาในระดับของกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนต่างๆ ได้บริหารโรงเรียนด้วยกระบวนการบริหารที่มีลักษณะใกล้เคียงกันโดยมุ่งเน้นระบบการบริหารความเป็นเลิศของสถานศึกษา การบริหารเชิงระบบ และการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภลักษณ์ เศษระพานิช (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมของตัวแปรระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 9 ประเด็นหลัก คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง การวางแผนกลยุทธ์ โครงสร้างองค์การการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานทั่วไป และการจัดการสารสนเทศและความรู้

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชนรา รัตนศิริประภา (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการซัพพลายเชนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวมของตัวแปรการจัดการซัพพลายเชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบการจัดการซัพพลายเชนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดระเบียบระบบงานการมุ่งเน้นการเรียนการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ การมีส่วนร่วม การจัดการความสัมพันธ์ การจัดการความเสี่ยง การจัดการสมรรถนะบุคคล และการประกันคุณภาพ และรูปแบบการจัดการซัพพลายเชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบเชิงระบบ ประกอบด้วย พหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุมสอดคล้องกับทฤษฎีหลักการ และแนวคิดตามกรอบการวิจัย

2. รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบกระบวนการบริหารส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารที่โรงเรียนใช้เป็นกระบวนการบริหารเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระยุทธ ชาติตะกานัญญ์ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สถานภาพทางการศึกษาในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดกระบวนการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management : RBM) ผสานกับการใช้ดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balance Score Card : BSC) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จในการบริหารการศึกษา 4 ด้าน 17 ปัจจัย ประกอบด้วยด้านบริบท คือ สภาพแวดล้อมของการศึกษาด้านปัจจัยนำเข้า คือ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โอกาสในการได้รับการศึกษาคุณภาพครู คุณภาพผู้บริหาร และคุณภาพหลักสูตรด้านกระบวนการ คือการกระจายอำนาจทางการบริหาร การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญการประกันคุณภาพ ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาการพัฒนาทักษะอาชีพ การพัฒนาสุขภาพครอบครัวชุมชนและสิ่งแวดล้อม การพัฒนา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและนันทนาการ และการพัฒนาความเป็นพลเมืองและพลโลก

3. จากผลการตรวจสอบรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นมีความถูกต้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานมาตรฐานการศึกษาของประเทศอังกฤษ (Office for Standard in Education. 2003) ที่ได้ศึกษาวิจัยการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พบว่า ควรดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการประเมินที่สามารถนำไปใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพตามหลักการประเมินผลทางการศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งกำหนดมาตรฐานการประเมิน 4 ประการ คือ ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคควรนำรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปศึกษารายละเอียดของแต่ละตัวประกอบ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน โดยจัดลำดับความสำคัญของแต่ละตัวประกอบที่เหมาะสมกับสภาพบริบทที่แท้จริงของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงลึกในแต่ละตัวประกอบ เนื่องจากแต่ละตัวประกอบน่าจะมีความสำคัญต่างกันตามบริบทของโรงเรียน
2. ควรนำรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้ตามขนาดขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

- Austin, E. G. & Reynolds, D. J. (1990). Managing for improved school effectiveness : An international survey. 10 : 2-3.
- Baskett, S. & Miklos, E. (1992). "Perspectives Of Effective Principals," *The Canadian Administrator*. 32 : 1-10.

- Chatakan, Weerayut. (2003). **Developing Indicators of Educational Status at the Village, Sub-district, District and Province Levels.** An Ed.D. Thesis. Bangkok : Chulalongkorn University.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2546). **การพัฒนาตัวบ่งชี้สถานภาพการศึกษาในระดับหมู่บ้านตำบล อำเภอ และจังหวัด.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). "Determining Sampling Size for Research Activities," **Educational and Psychological Measurement.** 30(3) : 607-610.
- Office of Educational Council Secretary-General. (2009). **The Proposal for Education Reform in the Second Decade (2009-2018).** Bangkok : Prikwan Graphics Ltd.
- _____. (2009). **The Nature of Thai Education, Years 2007/2008 : Problems of Equality and Quality of Thai Education.** Bangkok: V.T.C. Communication.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561).** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2552). **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551 ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- Office for Standard in Education. (2003). **Inspecting Schools : Framework for inspecting schools.** London : Ofsted.
- Rattanasirirapha, Nutnara. (2009). **A Model for Supplies Management in Basic Education Schools.** A Ph.D. Thesis. Nakhon Pathom : Silpakorn University.
- นุชนรา รัตนศิริประภา. (2552). **รูปแบบการจัดการซัพพลายเชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Sergiovanni, J. T. (1991). **The principalship : A reflective practice perspective.** (2nd ed.). Needham Heights : Allyn and Bacon.
- Setthaphanit, Suphalak. (2007). **Development of an Excellence-Oriented Administrative System of Private Schools.** An Ed.D. Thesis. Bangkok : Chulalongkorn University.
- ศุภลักษณ์ เศษระพานิช. (2550). **การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.